

Lyckas tillsammans – vår gemensamma grund

I och med arbetet med Lyckas tillsammans har vi tagit fram en vetenskaplig grund som vår verksamhet ska vila på. Du som arbetar i grundskolan, grundsärskolan eller fritidshemmet i Östhammars kommun ska vara väl förtrogen med denna grund som tar avstamp i aktuell skolforskning samt den samlade kompetens och erfarenhet som finns hos våra pedagoger. Vår vetenskapliga grund har samma fokusområden som vår Plan för bättre och bättre undervisning. Varje fokusområde är beräknat att ta ett läsår.

Skolan ska även präglas av ett vetenskapligt förhållningssätt och kunskaper som grundar sig på relevant forskning och beprövad erfarenhet. Ett vetenskapligt förhållningssätt innebär att man är beredd att ompröva och ifrågasätta inarbetade arbetssätt när man planerar, genomför och utvärderar sin verksamhet. Det är en förutsättning för att kunna arbeta mot målet att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Undervisningen ska stödja och stimulera barnens och elevernas lärande och utveckling. Genom att vi tillsammans prövar arbetssätt och analyserar hur det gick kan vi också sätta ord på och motivera hur vi arbetar med detta.

I det dagliga arbetet på en skola kan ett vetenskapligt förhållningssätt öppna upp för kollegiet att undersöka och besvara frågor som:

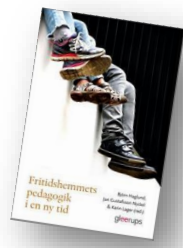
- Vad fungerar bra i vårt arbete och hur vet vi det?
- Hur gynnar det barns och elevers lärande?
- Vad behöver vi förbättra och hur kan vi göra det?
- Vilken kunskap kan vi grunda våra beslut i?

Detta är frågor som alla verksamma inom utbildning känner igen från sin vardag. Men hur kan vi ta oss an frågorna och på ett systematiskt sätt arbeta för att förbättra utbildningen och undervisningen? En avgörande del finns i det vetenskapliga förhållningssättet.

Skolledningens gemensamma utgångspunkt

I Östhammars kommun utgår skolornas gemensamma arbete från aktuell skolforskning om vad som gör en skola framgångsrik, bland annat utifrån boken *Att organisera för skolframgång – strategier för en likvärdig skola* – Jarl, Blossing och Andersson. I Skolverkets kunskapsöversikt *Att ställa frågor och söka svar* lyfts aktuell kunskap om vad skollagskrivningen innebär och hur man kan arbeta för att omsätta den i praktik; hur arbetet kan bli systematiskt och vilka förutsättningar som krävs.

Läsår	Fokusområde	Litteratur skola	Litteratur fritidshem
2021/2022	Leda lärande	 <i>Lektionsdesign: en handbok</i> – Helena Wallberg	 <i>Autism och ADHD i fritidshemmet</i> – Jahn, Reuterswärd, Edfeldt och Sjölund
2022/2023	Trygghet	 <i>Ledarskap i klassrummet</i> – John Steinberg	 <i>Fritidshemmets pedagogik i en ny tid</i> – Haglund, Gustafsson och Lager
2023/2024	Professionellt förhållnings-sätt	 <i>Att följa lärande</i> – Dylan Wiliam	 <i>Fritidshemmets mål och resultat</i> – Ann S Pihlgren
2024/2025	Samarbetande kultur	 <i>Undervisningen mellan oss</i> – Anne-Marie Körling	 <i>Meningskapande fritidshem</i> – Malin Rohlin

Fler lästips:

De fem stora – Jesper Ersgård, *Fritidshemmets möjligheter* – Elvstrand, Lago och Simonsson, *Utmärkt undervisning* – Håkansson & Sundberg, *Utmanande undervisning i klassrummet* – James Nottingham, *Trygghet och studiero* – SPSM, *Specialpedagogik för fritids* – Anneli Karlsson, *Det professionella lärandets inneboende kraft* – Helen Timperley, *Fritidshemmets didaktik* – Ann S Pihlgren, *Vilse i skolan* – Ross Green, *Lyft språket, lyft lärandet* – Pauline Gibbons, *Att undervisa nyanlända* – Anna Kaya, *Gör det jämställt – praktiskt jämställdhetsarbete i förskola, skola och fritidshem* – Flato och Hulth

Leda lärande

Ska du ägna dig åt lektionsplanering eller lektionsdesign. Planering för tankarna till en färdig produkt, ett lektionsupplägg som eleverna ska ta emot. Design sätter processen i centrum och kan leda oss till insikten att upplägget av en lektion bör omfatta så mycket mer än bara innehåll och uppgifter kopplade till kursplanen.

Handboken ger konkreta tips, idéer och aktiviteter för en design som möjliggör en undervisning som möter olikheter samtidigt som den främjar delaktighet. Den ger också verktyg och reflektioner som kan användas i det kollegiala lärandet.

Boken går tydligt igenom lektionsdesignens alla faser och ägnar även ett kapitel åt det kollegiala lärandet.

Läs mer i *Lektionsdesign: en handbok* – Helena Wallberg

Tänk om du har svårt att koncentrera dig på instruktionerna du får eller inte förstår lekarna? För en del elever kan vardagliga situationer på fritidshemmet skapa stress och oro. Ofta helt i onödan!

Den här praktiska handboken visar hur tydliggörande pedagogik kan göra fritidshemstiden begriplig, hanterbar och meningsfull. Tack vare enkla tekniker som visuella stöd, scheman och tydliga instruktioner kan du kompensera för nedsatta funktionsförmågor och anpassa undervisningen och lärmiljön på fritidshemmet. Det är dags att låsa upp alla dörrar och skapa ett tillgängligt fritidshem!

Läs mer i *Autism och ADHD i fritids* – Jahn, Reuterswärd, Edfeldt och Sjölund

Trygghet

Hur får du elevernas uppmärksamhet i början av ett arbetspass? Kan du slippa ständiga förhandlingar om ordningsfrågor? Hur anpassar du ledarskapet till gruppens mognadsnivå?

Många lärare vill individualisera undervisningen och träna eleverna i att arbeta självständigt. Utmaningen är att ändå behålla ledarskapet och tydligheten i vilka regler och förhållningssätt som gäller.

Boken består av tjugo korta kapitel och är upplagd som en praktisk handbok med diskussionsfrågor och övningsuppgifter att arbeta med på egen hand eller tillsammans med kollegor. Kapitlen tar bland annat upp hur man får eleverna att komma igång i arbete på ett effektivt sätt, hur man kan använda sitt kroppsspråk för att styra elevernas uppmärksamhet och hur man skapar tydliga spelregler som gäller för alla i klassrummet.

Läs mer i *Ledarskap i klassrummet* – John Steinberg

Fritidshemmets traditionella pedagogik utmanas idag och allt mer av dess verksamhet riktas mot utbildning. Fritidshemmet ska både erbjuda elever en meningsfull fritid och undervisning kopplad till ett centralt innehåll. För att lyckas med detta dubbla läroplans-uppdrag behöver fritidshemmet bland annat en pedagogik som, även framöver, bygger på elevers delaktighet, socialt och relationellt lärande. Fritidshemmet har en lång pedagogisk tradition som institution, och den här boken belyser hur uppdrag, mål, styrning och innehåll har förändrats över tid.

Den första delen av *Fritidshemmets pedagogik i en ny tid* beskriver förändringar i fritidshemmets uppdrag, profession och den socialpedagogiska traditionen. Bokens andra del innehåller kapitel om likvärdighet, kvalitet och dagens utbildning till lärare i fritidshem. Den tredje delen handlar om fritidshemmets innehåll och tar sin utgångspunkt i didaktik och barns perspektiv.

Läs mer i *Fritidshemmets pedagogik i en ny tid* – Haglund, Gustafsson och Lager

Professionellt förhållningssätt

Skolprestationer och utbildning har blivit allt viktigare för att människor ska kunna växa, frodas och delta aktivt i dagens samhälle. I *Att följa lärande: formativ bedömning i praktiken*, stärker Dylan Wiliam med ny evidens den formativa bedömningens verkningskraft på elevprestationer. Belägg från hela världen visar att formativ bedömning i klassrummet inte endast fungerar, utan att metoden kan användas i vanliga klassrum utan extra resurser.

I boken presenterar Wiliam praktiska tips för att visa hur den formativa bedömningen kan tillämpas vid katederundervisning och föreläsningar. Den innehåller också en djupare diskussion kring forskningen om hur vi människor lär, om hur minnet fungerar och om neurovetenskapens roll i lärarutbildningen.

Läs mer i *Att följa lärande* – Dylan Wiliam

Fritidshemmets förtydligade läroplansuppdrag innebär att verksamheten måste utveckla strukturerade och målstyrda arbetsformer för planering, utvärdering och kvalitetsuppföljning. *Fritidshemmets mål och resultat* beskriver hur fritidshemmets personal och ledning kan ta sig an detta nya didaktiska uppdrag.

Varje kapitel avslutas med rekommendationer till fördjupande läsning inom det område som kapitlet har behandlat samt diskussionsfrågor som kan användas vid utbildning eller arbetslagsarbete.

Läs mer i *Fritidshemmets mål och resultat* - Ann S Pihlgren

Samarbetande kultur

Vi behöver tala om undervisningen. Den har under lång tid fått stå i skymundan för allt det andra. Vi ska genomföra undervisning så att det ger resultat. Vi ska vara i undervisning, nyfikna och undersökande, för det är där vi möts. Vi ska tala mer om vad vi gör än vilka vi är. Det som sker betyder att något nytt upptäcks vilket i sin tur gör något med vårt sätt att se på världen. Vi lär oss. Undervisningen är själva kärnan i skolans verksamhet

Läs mer i *Undervisningen mellan oss* – Anne-Marie Körling

Fritidshemmets förändrade uppdrag belyses i den här antologin av sju författare som alla på olika sätt undervisar eller forskat om bl.a. fritidshemsverksamheten. Sedan 2011 läser de blivande grundlärarna med inriktning mot arbete i fritidshem något praktiskt-estetisk ämne. Denna lärargrupp har i decennier arbetat med olika ämnen som bild, drama, rörelse, musik och hälsa som redskap för de aktiviteter som erbjuds inom fritidshemmets verksamhet. Diskussionen om att leken också lär kom till fritidshemmet under 1980-talet. En utveckling om hur leken kan lära också i samarbete med skolan – utöver det ursprungliga uppdraget om social utveckling – har kommit först senare och diskuteras i antologin som ett led i barns meningsskapande. Bokens författare utvecklar en multimodal inriktning och ger förslag på en profil för "utbildning i" fritidshem där de estetiska läroprocesserna har en framträdande roll inom verksamheten.

Läs mer i *Meningskapande fritidshem* – Malin Rohlin